

Informacja prasowa

Spoleczny monitoring zamówień publicznych

Niemożliwy do przewidzenia wzrost cen materiałów i usług, ograniczony dostęp do informacji publicznej oraz prowadzenie robót budowlanych bez wymaganych dokumentów, w szczególności pozwoleń na budowę – to niektóre z systemowych problemów opisanych w nowym raporcie Fundacji Batorego. Raport stanowi świadectwo końcowych ustaleń obserwatora społecznego, który od 2016 roku przyglądał się realizacji ważnej inwestycji kolejowej.

W Polsce każdego roku udzielane są setki tysięcy zamówień publicznych, w samym tylko 2020 roku ich wartość wyniosła 281 miliardów złotych (ok. 7,90% PKB). Zaangażowanie obywateli, organizacji społecznych w procesy podejmowania decyzji o tym jak poprzez przetargi są wydawane publiczne pieniądze służy przejrzystości i rozliczalności władzy.

Obywatelski monitoring zamówienia na modernizację linii kolejowej nr 1 na odcinku między Częstochową a Zawierciem to efekt pilotażowego projektu Komisji Europejskiej *Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE, etap II*. Udział w nim brały organizacje z 11 krajów Unii Europejskiej. Komisja liczy, że w przyszłości pakty uczciwości staną jednym z narzędzi zapobiegania korupcji w zamówieniach publicznych i zapewnią lepszą ochronę interesów finansowych Unii Europejskiej. Wnioski z polskiego pilotażu pokazują nie tylko trudności na jakie natrafiła konkretna inwestycja objęta paktem, ale też problemy dotyczące całego rynku zamówień publicznych.

Fundacja dostrzega problem m.in **ogromnego wzrostu cen materiałów i usług**. W przypadku realizacji monitorowanego zamówienia nie udało się wyważyć wzrostu, ponieważ zasady waloryzacji zapisane w kontrakcie okazały się nieadekwatne. Problem ten, choć w sposób szczególnie dotyczył konkretnego zamówienia, miał charakter systemowy. **W polityce zakupowej państwa, a także na poziomie poszczególnych zamawiających, brakuje mechanizmów systematycznego monitoringu wzrostu cen, planowania i wyceny zamówień.**

Systemowym problemem okazało się także **prowadzenie robót budowlanych bez wymaganych dokumentów**, co związane było z nieprecyzyjnymi przepisami dotyczącymi procedury zgłaszania robót, a także przewlekłości procesu wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę. W związku z tą sytuacją obserwator skierował wnioski do właściwych ministerstw, co przyczyniło się do zmian w prawie budowlanym uściślających warunki procedowania zgłoszeń robót budowlanych. **Państwo powinno też wzmocnić kadrowo organy odpowiedzialne za nadzór architektoniczno-budowlany.**

Raport szczegółowo omawia te oraz inne problemy ujawnione w trakcie projektowania i realizacji robót budowlanych, a także proponuje rekomendacje systemowe, dotyczące rynku zamówień publicznych oraz realizacji pakty uczciwości.

FUNDACJA
BATOREGO

PAKT UCZCIWOŚCI

Finansowane przez
Unię Europejską

– W raporcie przedstawiamy rekomendacje i propozycje, w jaki sposób pakt mógłby być stosowany częściej i na większą skalę po to, aby umożliwić obywatelom obserwowanie jak wydawane są ich pieniądze poprzez zamówienia publiczne, a także umożliwić włączanie się w decyzje o tym jak zamówienia przebiegają, w jaki sposób są realizowane i w jaki sposób są wspierane przez środki unijne. Zobaczymy co z naszymi rekomendacjami zrobi Komisja Europejska. Być może w przyszłości pakt uczciwości stanie się powszechnym, standardowym narzędziem w unijnej polityce w obszarze zamówień publicznych – mówi Grzegorz Makowski, kierownik projektu oraz jeden z autorów raportu.

W raporcie autorzy prezentują także metodykę obserwacji, przedstawiają swoje relacje ze stronami paktu uczciwości oraz opisują działania informacyjne i edukacyjne, które Fundacja Batorego realizowała w ramach pilotażu.

Więcej informacji o efektach monitoringu można znaleźć na stronie www.paktuczciwosci.pl, gdzie Obserwatorzy dzielili się swoimi opiniami, korespondencją i przykładami interwencji, które podejmowali w imię prawidłowego przebiegu realizacji zamówienia.